

A.'dan Z.'ye C.'nin Kadınları

Nihan ABİR¹

Özet

Aylak Adam modern toplumda birey olma çabası, “gerçek sevgi”, baba ve erkek çocuk ilişkisi, yozlaşmış toplumsal değerlerin eleştirisi gibi konular ekseninde birçok kez incelenmiştir. Roman, tüm bu inceleme yöntemleri için oldukça bol malzemeye sahiptir. Bu yazının konusu ise *Aylak Adam* romanının hem şekil hem içerik itibarıyla döngüsel bir yapıya sahip olduğunun düşünülmesidir. Roman mevsimler, mekânlar ve C.'nin “gerçek sevgi”yi aradığı kadınların seçimleri açısından daimî bir döngüde ilerler. Döngüyü tamamlayarak kendi benliğini kusursuz bir biçimde tekrar kurmak ister C. Ancak kendisinden bir adım önde giden B.'ye hiçbir zaman varamaz. Yuvarlak hep B.'de bozulur. Çünkü C.'nin B.'ye ‘varması’ değil önce ‘dönmesi’ lazımdır. Bu da C.'nin B. ile yani aslında babası ile yüzleşmesini ve ne kadar bağımsız bir düşünce yapısına sahip görünse de ‘kendisi gibi düşünen’ bir kadını “gerçekten” anlamasını gerektirir.

Anahtar Kelimeler: *Aylak Adam*, C., B., mekân, kadın, döngü.

The Women of C. from A. to Z.

Abstract

Aylak Adam has been reviewed many times in the context of subjects such as struggle of being an individual, real love, relation of father-son, criticism of the degenerated social values. The novel has very abundant material for all such reviewing methods. The subject of this article is the consideration that the novel *Aylak Adam* has a cyclic structure of both in terms formation and content. The novel proceeds in a steady cycle in respect of seasons, places and the choice of the women for whom C. searches real love. C. aims to reconstruct his own personality in a perfect manner by completing the cycle. However, he can never reach B who leads one step ahead. Circle always fails at B. Because what C. needs is not to reach B but to return to B. This requires C. to face his father and to really understand a woman thinking like himself; although he seems to possess an independant mentality.

Key Words: *Aylak Adam*, C., B., place, woman, cycle.

“Resim biterse onu yalnız ikimiz anlayacağız.”

Aylak Adam, Yusuf Atılgan.

Aylak Adam, 1957–1958 Yunus Nadi roman ödülü yarışmasında ikincilik kazandığı günden bugüne hakkında olumlu olumsuz birçok değerlendirme yapıldı. Kimi eleştirmenler toplumdan uzak, sanrılar ve saplantılarla dolu bir roman olduğunu söylediler kimileri gerçek sevgiyi arayan bir aydının topluma yabancılaşması olarak gördüler romanı.² Üzerinde en çok uzlaşılan yorum

¹ Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Doktora Öğrencisi, nhn_lal@hotmail.com

² Roman ile ilgili farklı görüşler ve değerlendirmeler için bkz: “Açık Oturum”, Yusuf Atılgan’a Armağan, İletişim Yay., İstanbul, 1992, s. 169.

ise modern bireyin “değer arayışının” romanı oldu. Bu düşüncede elbette C.'nin yer yer tekrarladığı “tutamak” ihtiyacının büyük rolü var. Oysa roman C.'nin bir döngüsellik içinde kendi yuvarlağını tamamlama çabası gibi de okunmaya oldukça müsait.

“Varlık Yuvarlaktır.”³

Gaston Bachelard *Mekânın Poetikası*'nda varlığın ancak bir yuvarlak olarak tamamlanabileceğini çeşitli referanslarla açıklar ve “kabuğunun içinde yuvarlaklaşan ceviz gibi, yaşamın yuvarlaklığı içinde” yaşadığımızı söyler.⁴ *Aylak Adam*, tam da bu ifadeleri doğrularcasına “Kış” ile başlar, “İlk Yaz”, “Yaz”, “Güz” ile sona erer. Mevsimlerin romanın bölümlendirilmesinde kullanılması döngüsellüğün ilk şekilsel göstergesidir. Doğanın ölümle yüzleştiği sonbahar mevsimi romanın son bölümüdür, onun çaresizliği C.'nin “Biliyordu; anlamazlardı.” çaresizliğine dönüşür.⁵ Tüm roman boyunca aradığını bulamamasına rağmen ilk mevsim döngüsünün tamamlanması okuyucuda doyurucu bir son hissi uyandırır. Ne de olsa romanı kafasında kurgulamaya devam edecek okurlar için güzden sonra yine kış, yine ilk yaz ve yaz gelecektir. Bu sebeple *Aylak Adam* bitmiş gözükse de birçok okuyucu kafasında B. ile C.'yi konuşturur, kavuşturur, ayırır...

Biçimdeki bu döngü, romanın mekânlarında da kullanılır. “Aylak Adam bence bizim ilk kentli bireyimiz ‘flanuer’ümüzdür. Kent insanının ‘yalnız ve kalabalık’ olduğunu bulgulayan ilk romanımızdır.”⁶ C. romanda bir flanuer gibi İstanbul’un kalabalık semtlerinde dolaşır, düşünür. Ancak bu semtlere de dikkatle bakıldığında C.'nin aslında aynı yerlerde “dönüp dolaştığı” görülür. Beyoğlu, Fındıklı, Beşiktaş, Taksim, Karaköy, Akaretler, Maçka, Nişantaşı, Harbiye. Mirgün, C.'nin tatilini geçirdiği yer ve Güler’le Sarıyer’de yedikleri akşam yemeği dışında mekânın geometrisi hiç bozulmaz. C. yuvarlağa mekân aracılığıyla ulaşmak istiyor gibidir. Oysa önce benliğini tamamlaması gerekmektedir zira “içi dolu yuvarlaklığa ilişkin hayaller, kendi üstümüzde toplanmamıza, kendimize bir ilk kuruluş sağlamamıza, varlığımızı içeriden, içsel biçimde ileri sürmemize yardımcı olur. Çünkü içerisinin, dışsallık olmaksızın yaşanması ile varlık yuvarlak olabilir ancak.”⁷ C.'nin dışsallığa kendisini kapaması ise aradığı tutamağı, “gerçek sevgi”yi hissedeceği kadını bulabilmesiyle mümkündür. Bu noktada yine bir ‘yuvarlak’ bekler okuru. Adı sadece C. olarak belirtilen roman karakteri A'dan Z'ye giden alfabetik döngüde B.'ye bir türlü ulaşamayacaktır.

A.'dan Z.'ye Giden C. B.'ye Neden Kavuşamaz?

Aylak Adam'ın kadınlarına baktığımızda ilk olarak Ayşe'yi, Güler'i ve gölge gibi romanda gezinen B.'yi görürüz. Oysa C.'nin hayatındaki kadınlar bunlarla sınırlı değildir. Hayatında önemli bir yeri olan Zehra Teyzesi, küçük yaşta kaybettiği annesi, adları anılmayan hizmetçiler, yoldan geçen ve kısa süreli temaslarda bulunan kadınlar C.'nin içsel döngüsünün bir parçasıdır. Romanda B. ve C.'nin adlarının sadece harf ile belirtilmesi diğer kadınların isimlerinin de baş harflerine bakmayı gerektirir. Böylece C.'nin ‘tamamlanmışlık hissi’ne kavuşacağı “yuvarlak”ındaki dizilim daha net görülebilir.

A. Ayşe:

Romanın Ayşe, yani A. ile başlaması ilk bakışta C.'nin alfabetik döngüyü tamamladığı düşüncesini uyandırır. Ayşe'yle beraber olması hizmetçilerin (H.) ve Zehra Teyze'nin (Z.) kendisinde

³ Gaston Bachelard, “Yuvarlağın Fenomenolojisi”, *Mekânın Poetikası*, Çev. Alp Tümerterkin, İthaki Yay., İstanbul, 2008, s. 279.

⁴ G. Bachelard, A.g.k., s. 279.

⁵ Yusuf Atılgan, *Aylak Adam*, YKY, İstanbul, 2010, s.159.

⁶ Oğuz Demiralp, “Bir Ayrıntının Ardında”, NOTOS, sayı: 35, s. 88.

⁷ G. Bachelard, *Mekânın Poetikası*, s. 279-280.

yarattığı travmaları aşabildiğini düşündürür. Oysa C., Ayşe'nin kendisini aldattığını düşündüğünden onunla görüşmeye son vermiştir. A.'dan sonra B. ile tanışma fırsatı yakalayan C.'nin onun ardından giderek 'bütünlenmesini istesek de C., B.'yi değil, G.'yi yani Güler'i seçer ve bu fırsatı kaçıtır.

G. Güler:

“İlk Yaz”da Güler, C.'ye başlangıçta aradığı gerçek sevgiyi bulmuş gibi hissettirir. Oysa “toy”dur daha C.'ye göre, “ilk yaz” gibidir, iyimser bir bakış açısına sahiptir. C.'yi sevse de ona göre beylik düşüncelerden kurtaramaz kendini. “Üç oda bir mutfak, sevdiğim adam, biri kız biri oğlan iki çocuk...”⁸ Bunun gerçekleşmesi Güler'in tek hayalidir. Buna karşılık C.'nin düşüncükleri iki kişinin dünyalarının ne kadar farklı olduğunun açık bir göstergesidir: “ ‘ –Adam bırakıp kaçsın, çocuklar kuşpalazına tutulsun diye mi’ der demez, ürperirdi. Bu sözü başka bir yerde işitseydi ‘Bu kız beni eli paketlilerden biri yapmak istiyor. Onlar için yaratılmış. Benim aradığım değil o,’ diye düşünür, belki çeker giderdi.”⁹

Güler'in evlilik hayali ile C.'nin bu düşünceye yorumu akla “kuyara” (kumda yatma rahatlığı) ile “adako”yu (ağaç dalı kompleksi) getirmektedir. Ekrem Işın, bu kavramların “romanın köktenci eleştirisine ışık tutacak değerde” olduğunu ifade etmektedir. Işın' a göre kuyara, “gündelik yaşamın gerçekliğine teslim olmuş bireyin yoksul dünyasıdır. Kendini aşma gücünden yoksun, dahası böyle bir güce gereksinim duymayan, iş ve ev arasındaki yolu gözü kapalı yürüyen bireyin açmazı sergilenir bu dünyada.”¹⁰

Evlilik bir çeşit “kuyara”dır C. için. Evliliğin konforu, “eli paketlilerden” biri olma fikri C. için son derece uzaktır. Onun yaşadığı “adako”dur. “Ağaç dalındaki gövdeden ayrılma eğilimini fark ettin mi bilmem? Hep öteye öteye uzar. Gövdenin toprağa kök salmış rahatlığından bir kaçıştır bu. Özgürlüğe susamışlıktır. Buna ben ağaç dalı kompleksi diyorum.”¹¹ O, rahatı reddederek aramayı ve yaşamayı seçer. Aylaklığı seçmesi bile konfor düşkünlüğünün değil ondan vazgeçmesinin işaretidir. Güler'in ailesine ve “beylik düşüncelere” olan bağlılığı, C. ile geçirdiği zamanlarda zihninin sürekli sorularla meşgul olması ilişkilerinin sonunu getirir.

Tekrar A., Ayşe:

“Yaz” Güler'den ayrılan C.'nin tatile gitmesiyle başlar. Ayşe ile burada tekrar buluşurlar. Ancak dikkat çeken şey, C.'nin tekrar A.'ya dönmeden evvel Sami tarafından ablası B. ile tanıştırılmasıdır. C. bu fırsatı da değerlendiremez ve başladığı yere A.'ya geri döner.

C.'nin Ayşe ile olan ilişkisi Güler ile olandan çok farklıdır. Ayşe'yi kendince gerçekten sever, o kadar ki bacaklarından korkmaz. Babası ile olan ilişkisini, teyzesinin kendisine ihanet edişini hissetmesini, kulağının yırtılmasını, bacak fetişizmini, hizmetçilerden duyduğu tiksintiyi Ayşe'ye anlattıklarından öğreniriz. Geçmişle açıkça yüzleşir C. Benliğini “babası gibi olmak” gibi bir negatif üzerinden kurduğunu görürüz. Ancak bu kez de Ayşe'nin C.'nin çocukluğu ile ilgili öğrendiği şeylerin ağırlığı, “sevişen iki insanda bile bir anda aynı duygular[ın]”¹² olmaması, Ayşe'nin aile ilişkileri ayrılmalarına sebep olur. Ayşe C.'nin kendisini terk edeceğini düşünmeye dayanamaz ve C.'yi terk eder.

⁸ Yusuf Atılgan, Aylak Adam, s. 72.

⁹ Y. Atılgan, A.g.k., s. 72.

¹⁰ Ekrem Işın, “Gündelik Yaşamın Eleştirisi: Aylak Adam”, Yusuf Atılgan'a Armağan, İletişim Yay., İstanbul, 1992, s. 285.

¹¹ Yusuf Atılgan, Aylak Adam, s. 132.

¹² Y. Atılgan, A.g.k., s. 117.

Ş.K. :

“Güz”de C. ‘gerçek sevgi’yi, ‘tutamak’ını bulacağını içten içe düşünmeye devam etse de umutsuzlaşmaya başlar. Romanın diğer bölümlerinde olduğu gibi bu bölümünün başında da B. ile karşılaşır, çarpışırlar. Ancak yine tanışamazlar.

Bu kısımda C.’nin kendisine Zehra teyzesini hatırlatan şaşı kadın (Ş.K) ile kurduğu ilişki dikkat çekicidir. Sinema girişini mesken tutmuş olan bu hayat kadını bakışları yüzünden C.’nin Zehra teyzesine benzer. “Demek döne dolaşa hep Zehra teyzesine varacaktı. Bugün gene, sinemanın önünde o şaşı kadını görünce Alemdar’a dek yürümemiş miydi? Aradığı, belki etini satan o kadındı. Neden gidip onunla tanışmıyordu sanki?”¹³ C. şaşı kadını evine götürür ve teyzesinin hareketlerini tekrarlatır ona. “Etini satan kadın”ın C.’nin teyzesinin hareketlerini tekrarlaması anlamlıdır. C. hem bir hayat kadını teyzesinin yerine koyarak onun babasıyla olan ilişkisinden intikam alıyor, hem de bu kadının bakışları aracılığıyla çocukluğuna dönerek saf, kirlenmemiş dünyasını yeniden yaratıyor gibidir. Bu olaydan bir süre sonra B.’yi tekrar görmesi ve peşinden gitmesi onun çocukluğuyla yüzleşmesinin bir göstergesi sayılabilir.

Ş.K. :

Romanda C.’nin aradığı ‘gerçek sevgi’yi ona verebilecek tek kişi B. gibi görünür. Nedir gerçek sevgi ona göre? C. şöyle açıklar bunu: “Bir kadın. Birbirimize yeteceğimiz, benimle birlik düşünen, duyan, seven bir kadın.”¹⁴ Romanda B.’nin iç dünyasını anlayabileceğimiz iki küçük bölüm var. Bir tanesi sevgilisi Erhan’la sinemaya gittikleri ve erkeklerin, toplumun yozlaşmış ilişki anlayışını eleştirdiği gün; diğeri ise evliliğe bakış açısını Güler’le mektuplaşması sırasında öğrendiğimiz zaman.

B. Erhan’la sinemaya gittiği gün, sergi yerine sinemaya getirilmesine içerler. Kendisinin küçümsediği ‘loca insanları’ndan olması fikrine alışamaz. Buna rağmen Erhan’la öpüşürler, Erhan elini daha derinlere kaydırır, B. istemsiz kasar bacaklarını. Erhan’ın “Ne o, yoksa kız mısın?”¹⁵ sorusu B.’nin bu tip erkeklere ve ilişkilere bakışını gösterir bize. “Şu yakışıklı erkek işte buydu. Artık tanıyordu onu. Şiirlerin, kitaplardan kapma büyük sözlerin yapma süsünden sıyrılmış; beylik yargılarla dolu, bayağı. (...) Yanındaki erkek bunu almanın sorumluluğundan korkar. Biliyor, korkaktır o.”¹⁶

B. kendini sinemadan dışarı atar, midesi bulanır, tükürür. Romanın başında C.’nin B.’yi bu esnada gördüğünü biliriz. Peki, onca aradığı kadının roman boyunca görmesine, tanışmasına rağmen B. olduğunu neden anlayamaz C.?

C.’nin B.’ye ulaşması için önce asıl ‘B.’ ile yani babasıyla yüzleşmesine ihtiyacı vardır. Roman boyunca C.’nin babası ile olan yaşantısını dinleriz. O, çocukluktan itibaren babasını kendine modellememe kararı verir. Ne olacağı konusunda bir fikri yoktur, ancak ne olmayacağını kesin olarak bilir. “Babası gibi” komisyoncu olmayacaktır, “babası gibi” kadın ve bacak düşkününü olmayacaktır, “babası gibi” bıyık bırakmayacaktır. Oysa büyüdükçe babasına benzemeye başladığını fark eder. Komisyoncu olmaz, bıyık da bırakmaz, ama kadın düşkünlüğü yüzünden kendi kendisi ile sürekli savaş halindedir. “Çıplak bacaklı kadın düşleri başladığı zamanki umutsuzluğum! Hiç kimse erkek yaratılmanın azabını benim kadar çekmemiştir.”¹⁷ Babasına olan benzerliğinin evdeki hizmetçi tarafından da onaylanması onu büsbütün karamsarlığa sürükler. Ona

¹³ Y. Atılğan, A.g.k., s. 142.

¹⁴ Y. Atılğan, A.g.k., s. 153.

¹⁵ Y. Atılğan, A.g.k., s. 33.

¹⁶ Y. Atılğan, A.g.k., s. 33.

¹⁷ Y. Atılğan, A.g.k., s. 128.

benzememek adına hizmetçiyle uzun süre beraber olmaz. Sonunda hizmetçi bir gece izinsiz odasına girer ve beraber olurlar. C. artık istemese de babasına benzemektedir.

C. ancak babasıyla olan ilişkisini içinde tamir edebildiğinde yani asıl B.'ye geri döndüğünde 'gerçek sevgi'ye ulaşabileceği B.'ye varabilecek gibi gözüktür. Romanın sonlarında babasıyla olan en önemli benzerliğinin, kadın bacaklarının, artık onu korkutmadığını öğreniriz. "Artık kadın bacaklarından korkmuyordu. Oysa yalnız Ayşe'ninkilere dokunabileceğini sanırdı. İki insan ayrıldıkları zaman birbirlerinde bir şeyler bırakıyorlardı."¹⁸ Bachelard, yuvarlağın fenomenolojisini psikanalizden ayırmamız gerektiğini söylese de "yuvarlak olan her şey okşamayı çağırıştır." sözünün bu incelemeden ayrı tutulması mümkün gözükmemektedir.¹⁹ C.'nin kadın bacaklarını okşamaktan korkmamaya başlaması içindeki baba imgesiyle uzlaşmaya başladığının göstergesi sayılabilir. Sacide (S.) ile olan kısa süreli ilişkisinde bu durumu fark eden C., ardından şaşı kadında (Ş.K) bir bakıma içindeki teyze imgesini yeniden inşa eder. B. ile son karşılaşmalarında onu tanımmasının bu süreçten sonra gerçekleşmesi böylelikle daha büyük önem kazanır.

Ancak tüm bu içsel sürece karşı yine de C. B.'ye yetişemez. Yusuf Atılgan'ın bu sonla 'sevenleri kavuşturmama' melodramından çok daha fazlasını amaçladığını düşünmemiz hiç zor değil. Sadık ile konuşmalarında 'tutamak' arayışından, 'gerçek sevgi'den 'korkuluksuz köprüde yürüdüğünden' söz eden C., Sami'nin ablasının sinir buhranları geçirdiğini öğrendiğinde nasıl bir tepki verir? "Evlensin kurtulur."²⁰ Sadık'ın "Üniversitede okuyor." cevabı üzerine ise: "İyi ya, bıraksın okumayı falan, evlensin. Kızlarda sinir buhranları başladı mı evlendirmeli. Evli kadında başlarsa boşandırmalı. Birebirdir."²¹ cümlelerini söyler. Bu sözler C.'nin roman boyunca ilişkisi, kadın-erkek, sevgi anlayışına ters düştüğünden olacak Sadık'ın "Hani sen genellemelerden öğrenirdin?"²²sorusunu duyarız. Ne cevap verir peki C.? "Genelleme değil ki bu. 'Daraltma' bile denebilir."²³

Roman boyunca 'kendisi gibi düşünen' bir kadın aradığını söyleyen C.'nin, 'kendisi gibi düşündüğünde' üzerindeki toplumsal baskı sebebiyle sinir buhranları geçirmesi 'normal' sayılabilecek bir 'kadın' hakkında yaptığı bu yorum C.'nin B.'ye ulaşmaya hazır olmadığını en önemli göstergesidir. Erhan'ın "Kız mısın?" sorusu karşısında erkeklerin toplumsal ikiyüzlülüğünden midesi bulanana, Güler'in "üç oda bir mutfak" ev hayaline "Yetmez bunlar." diyerek karşılık veren B.'nin, el yordamıyla modernleşmeye çalışan ataerkil bir toplumda sinir buhranları geçirmesi -romanın yazıldığı dönem de göz önünde bulundurulduğunda- gayet anlaşılabilir. Üstelik C. beraber olduğu kadınların toplumun 'en önemli' kurumundan, ailelerinden kopmuş olmalarını, tek tutamak olarak kendisini görmelerini ister. Oysa romandan takip edebildiğimiz kadıyla B. de ailesine bağlı bir hayat sürmektedir. C.'nin istediği gibi ailesini umursamaz, bağımsızlaşırsa C. ile beraber olabilirler mi? C.'nin yukarıdaki yorumunun düşündüğü bunun pek mümkün olamayacağıdır.

"Anthony Giddens ve diğerleri aşkın kadının özerklik inşasında önemli bir rol oynadığını ileri sürmüştür. Bunun kaynağı da on sekizinci yüzyılda romantik aşkın kültürel idealinin, dinî ahlak sistemiyle bağlarını koparır koparmaz kadınları, tıpkı erkeklerin yaptığı gibi, aşk nesnelere özgürce seçmeye davet etmesiydi. Aslına bakılırsa aşk kavramı özgür iradeyi ve âşıkların özerk olmasını gerektirir."²⁴ Ancak B. içinde yaşadığı toplumda ne kadar eğitilmiş, özgür iradeli olursa olsun yeterince özerk bir birey olamaz. Çünkü ondan beklenenler, 'yapması gerekenler' vardır. Bir kadın olarak beş dakika da olsa eve geç kalmayacak, ailesini meraklandırmayacaktır örneğin.

¹⁸ Y. Atılgan, A.g.k., s. 142.

¹⁹ G. Bachelard, Mekânın Poetikası, s. 282.

²⁰ G. Bachelard, A.g.k., s. 152.

²¹ G. Bachelard, A.g.k., s.152.

²² G. Bachelard, A.g.k., s.152.

²³ G. Bachelard, A.g.k., s.152.

²⁴ Eva İllouz, Aşk Neden Acıtır?, Çev: Özge Çağlar Aksoy, Jaguar Kitap, İstanbul, 2013, s. 29.

C.'nin roman boyunca aradığı kendi gibi 'birey' olmayı başarabilmiş bir kadındır. Oysa "bi-reyselleşme belirsizlik kaynağıdır; çünkü başkalarını değerlendirmek için kullanılan ölçütler nesnel olmaktan çıkar: Diğer bir deyişle aynı toplumsal kuralları paylaşan bazı toplumsal aktörlerin irdelenmesine sunulmaz olur."²⁵ Ancak C. romandaki aynası olan B.'yi tam da eleştirdiği başkaları gibi "başkalarını değerlendirmek için kullanılan ölçütler" ile değerlendirir. Bu durumda roman boyunca 'gerçek sevgiyi' arayan C.'nin aslında daha kendi yuvarlağını yani iç benliğini tamamlayamadığı açıkça görülür. O da içten içe toplumun koyduğu kurallara göre düşünmeye devam etmektedir. C. babasını ve babası üzerinden kurduğu tüm algıları kendince yeniden inşa etmeden B.'ye varsa da onu anlamayacaktır. Bu sebeple Atılğan'ın, C. ve B.'nin buluşmasını romanın sonsuz döngüsünde okurun hayal gücüne bırakması 'iyimser' okur için umudun tükenmemesi demektir.

Kaynakça

- ATILGAN, Yusuf (2010), *Aylak Adam*, YKY, İstanbul.
- BACHELARD, Gaston (2008), *Mekânın Poetikası*, Çev. Alp Tümertekin, İthaki Yayınları, İstanbul.
- DEMİRALP, Oğuz (2010), "Bir Ayrıntının Ardında", NOTOS, sayı: 35.
- İLLOUZ, Eva, (2013), *Aşk Neden Acıtır?*, Çev. Özge Çağlar Aksoy, Jaguar Kitap, İstanbul.
- Yusuf Atılğan'a Armağan, (1992), *Haz ve Der*: Turan Yüksel, İletişim Yayınları, İstanbul.

²⁵ E. İllouz, A.g.k., s. 204.

